

KONGRESSZUSOK - KONFERENCIÁK

A FID 24. KONFERENCIÁJA

Beszámoló az 1958. november 22.-én Washingtonban tartott program-ülésről.

A program-ülést a Nemzeti Tudományos Akadémia (National Academy of Sciences) felolvasótermében tartották. Az ülésen az Amerikai Egyesült Államokból 50, egyéb országokból 30 személy vett részt.

Az ülést a FID elnöke, aki az ülésen az elnöki tisztebet betöltötte, 2 óra 10 perckor nyitotta meg. Üdvözölte a résztvevőket a FID-nek Európán kívül tartott ezen első ülésén s felhívta a figyelmet arra, hogy az ülést a FID egyik közgyűlésének kell tekinteni, mivel javarészában dokumentációra kérdésekre vonatkozó általános jellegű anyag megtárgyalására szolgál.

Bevezető a FID tárgysorozathoz

Dr. Alex. King (a FID elnöke) volt az első felszólaló. Megállapította, hogy a FID egyike a legrégebbi nem állami szervezeteknek. 1895-ben OTHET és La FONTAINE alapította; céljuk a tudomány egységének biztosítása volt olyan időszakban, mikor a specializálódás még csak kezdeti szakaszában volt. Világbibliográfiát szerkesztettek cédula formában; ennek céljaira kialakították az FTO-t, mely rendszernek a FID gondviselője; hogy ez a rendszer korszerű színvonalon mozog, az sok szakember önfeláldozó munkájának eredménye.

Nagy tévedés lenne azonban, ha a FID-et az FTO-val azonosítanánk; a FID ugyanis tevékenységi körét fokozatosan olyan területekre is kiterjesztette, mint amilyen a dokumentumok másolása és kiválogatása és a dokumentalisták kiképzése. Tény azonban, hogy a

FID munkája zömének anyagi alapjául az ETO kiadások szerzői díja és egyéb bevételei szolgálnak.

Az utóbbi években a természettudományok és az ipar területén olyan mérvű fejlődés következett be, hogy fontolgatni kell: milyen uton-módon tudná a FID tevékenységi körét kiterjeszteni abból a célból, hogy ki tudja elégíteni azokat az igényeket, melyeket a tudományos tájékoztatás anyagának felhasználói támasztanak.

A Szövetség ez idő szerint egy átmeneti korszak kellesé közepében található. Önfeláldozó főtitkára, DONKER DUYVIS a jövőben - hajlott kora következtében - nem tudja már folytatni a Szövetség érdekében kifejtett eddigi tevékenységét. A Szövetségnek teljes munkaidőben dolgozó ügyvezető igazgatót kell tehát kineveznie, akinek az lesz a feladata, hogy kiszélesítse a ezzel hatóságosabbá tegye a titkárság munkaterületét.

Ennek lehetővé tétele végett azonban a FID költségvetését is növelni kell. Erre fokozatosan sor is kerülhet, mert a tagok száma ujjában örvendetes módon növekszik. De ezenfelül felszólították a tagokat arra is, hogy növeljék hozzájárulásukat; a felszólítás slénk visszhangra talált.

Igen nagyra értékeljük nemzeti tagjainknak az anyagi hozzájárulás növelése terén mutatkozó készségét. Azt is előgtétellel kell megállapítanunk, hogy tagjaink közreműködésükkel egyre erőteljesebben támogatják a Szövetséget a közös feladatok elvégzésében.

A FID-nek továbbra is folytatnia kell értékes tevékenységét jelenlegi programja, különbsképpen pedig az ETO-ra irányuló munkássága területén; ugyanakkor azonban munkaterületét ki is kell tágítania s mindenütt, ahol ez szükségesnek mutatkozik, új feladatokat kell vállalnia. Több időt és energiát kell ezentul fordítania az olyan területek gondozására, mint amilyen az osztályozás általában, a kódolás, a dokumentumok másolása és a különféle válogatási eljárások, a tájékoztatási szolgálatok, fordítási kérések, a dokumentalisták kiképzése és az olyan országok segítségvétele, ahol a dokumentáció még mindig megfelelő mértékben kifej-

lődve. A Szövetségnek központi feladatot kell vállalnia a tudományszegény tájékoztatás új technikai eljárásainak ismertetésében.

A FID-nek programja végrehajtása során el kell kerülnie, hogy ugyanazt a munkát újból végezze, amit nemzeti, illetve nemzetközi szinten máskor már egyszer elvégeztek. Erőteljesebben kiépített titkárság révén képesnek kell lennie arra, hogy a mérhetetlen mennyiségű forrás-anyagot nagyobb mértékben tudja rendelkezésre bocsátani.

A FID és az osztályozás

B.G. VICKERY D.J. FOSKETT az University of London Institute of Education könyvtárának igazgatója nevében szólalt fel, aki nem tudott ezen az ülésen résztvenni. Felszólalásában megemlítette, hogy nincs kétség affelől, milyen vezetőszerepet visz a FID az osztályozás területén. Szerepének eredete egészen azokra a régi időkre nyúlik vissza, amikor Paul OTLET és Henri LA FONTAINE a világbibliográfiaját megindította, amint azt KING is már említette.

Az ETO-t szerte az egész világon alkalmazzák; rendkívüli mértékben eredményesnek bizonyult ez a rendszer az Amerikai Egyesült Államokon kívül. Legszembetűnőbb példa erre Angliában a Physics Abstracts és az Electrical Engineering Abstracts gyakorlata.

Rendkívül széleskörű szervezet működik az ETO naprakész állapota való tartásán. A közzétételre vonatkozó javaslatokat nem tartják vissza addig, míg új kiadás kinyomtatására nem kerül sor, hanem az ún. "PE Notes"-ban (Proposals for Extension) rendszeresen közzéteszik. Ha ezeket a javaslatokat jóváhagyják, akkor a félévenként megjelenő "Extensions and Corrections to the UDC" című kiadványban teszik közzé.

A Szövetségnek egy külön bizottsága /FID-CA/ folyamatosan tájékoztat az osztályozás területéről és szerkeszti az ilyen irányban megnyilatkozó fejlődést. Ennek a bizottságnak kiemelkedő vezetői az indiai RANGANATHAN és a francia DE GROLIER.

Az osztályozás tárgyában 1955-ben Brüsszelben tartott értekezlet eredményeképpen 1957-ben Dorkingban (Anglia) az International Conference on Classification for Information Retrieval megrendezésére került.

A washingtoni International Conference on Scientific Information /ICSI/ (Tudományos Tájékoztatás tárgyában tartott Nemzetközi Konferencia) 3 témaköre is szeszefüggött az osztályozás kérdésével; az amerikai delegátusok részéről nagy érdeklődés nyilvánult meg a kérdés iránt.

Az osztályozás munkáját végző szakembereknek és a gépi berendezés szakérőinek valóban gyümölcsöző együttműködést kell tanusítaniuk, hogy megoldhassák a dokumentációs anyag visszakeresésének azokat a kérdéseit, amelyeket az ICSI ülésein megvitattak.

Az Amerikai Egyesült Államokban folyó dokumentációs munka jellegzetosságai és jövője.

Herran H. HENKLE a Chicago-i John Crerar Library igazgatója felhívásában kijelentette, hogy az Amerikai Egyesült Államok népe nagy brónzrel tekintett az ICSI és a FID konferenciák elé, mert ezeken a dokumentáció kérdéseit közösen lehet megvitatni. Megállapítása szerint a dokumentációnak három fő funkciója van: az ismeretanyag gyűjtésének szervezése, tárolása és visszakeresése. Az Amerikai Egyesült Államokban az a helyzet, hogy a könyvtárak látják el a tudományos és műszaki irodalom gyűjtésének munkáját; a kivonatlást és egyéb tartalmi feltárást a társulatok, akadémiák és a könyvtárak végzik; a harmadik feladat ezen két funkció eredményének alkalmazása gépi berendezések útján történő visszakeresésre, az ipar és a kormányzervezetek számára.

Henkle megállapítása szerint az ETO felhasználása tágabb lehetőségeket nyújt, mint a Dewey féle Tizedes Osztályozás. Éppen ezért az ETO-t olyan szakkönyvtárak is alkalmazzák, mint amilyen a John Crerar Library. A Library of Congress osztályozási rendszerének alkalmazására főként az ipari laboratóriumokban kerül sor. A katalógizálás kérdéseit az American Library Association és a Library of Congress tanulmányozza. Egy másik igen fontos vállalkozás az Union Catalogue és az Union List of Serials naprakész állapotban való tartása.

A második világháború óta fokozták az erőfeszítést ezeknek a

funkcióknak a tökéletesítésére. Az erre irányuló munka főként a könyvtárakon kívül ment végbe. Az újabb fejlődés jellegzetessége a gépesítés iránti fokozott mérvű érdeklődés; a fejlődést főként az ipar terén és a szövetségi kormány nemzetvédelmi hivatalaiban végrehajtásra váró kutatási programok támogatják. A közelmúltban behatóan vizsgálták annak lehetőségét, miként lehetne nagyobbfokú központosítás útján javulást biztosítani ezen a téren.

Szovjet vélemény a tudományos és
műszaki tárgyú nemzetközi együtt-
működésről.

A. I. MIHAJLOV (a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Tudományos és Műszaki Tájékoztató Intézetének igazgatója) megállapítása szerint az ICSI rendkívül nagy segítséget jelent a gondolatok kihasználásának előmozdításánál. Véleménye szerint azonban ennek előmozdítására széleskörű hálózatot kellene szervezni. Ehhez felajánlotta a szovjet tudósok együttműködését.

Az Intézet egyik legfontosabb feladata a referálólapok kiadása. Mihajlov professzor megemlítette, hogy az Intézet által kiadott referálólapokat több mint 30 országban használják fel, ideértve az Amerikai Egyesült Államokat is. Az Intézet ezenfelül külföldről érkező kérésre számtalan cikkről fotókopiát is készít, - sok országból kapnak irodalmat, - 60 ország 859 szervezetével szorosan tájékoztató anyagot.

Az Intézet programja: a referáló szolgálat folytatása, - a tájékoztató továbbfejlesztésének tanulmányozása, - 1959 januárjával olyan új folyóirat kiadása, amely angol és orosz nyelven a dokumentáció területén világszerte tapasztalható fejlődésről számol be. Ezenfelül az Intézet "Itogi Nauki" címmel új monográfia sorozat kiadását is megkezdi; ez a sorozat a tájékoztató szolgálat egyes területein tapasztalható fejlődésről szóló beszámolókból fog állni. Az egyes kötetek 2, illetve 3 éves időszakaszt fognak felölelni és az illető területen világszerte végbemenő legjelentősebb fejlődési mozzanatokot fogják tükrözni.

Az "International Council of Scientific Unions"-al megállapodást létesítettek kivonat-csere tárgyában.

Mihajlov professzor véleménye szerint a FID igen nagy segítséget tudna nyújtani a különféle nemzetek tudásai közötti együttműködés előmozdítása tekintetében. Abból a célból azonban, hogy tevékenysége számára a nemzetközi tudományos szervezetek együttesében megfelelő területet lehessen biztosítani, munkásságának egy néhány területét főként kellene vizsgálni. Mert bár a könyvtári tevékenység és a tudományos tájékoztatás munkája terén néhány közös probléma mutatkozik, mégis helyénvaló lenne bizonyosfokú elkülönülésre törekedni; a határozott elkülönülés révén ugyanis mindkét területen határozottabb és eredményesebb programok végrehajtására kerülhetne sor.

Az is nagy haszonnal járna, ha a FID jegyzékbe foglalná a kiadókat. A FID-nek közvetítő tájékoztatási központként kellene szolgálnia tagjainak irodalommal való ellátása tekintetében. A gépi berendezések használatával kapcsolatos tapasztalatokról is be kellene tagjainak számolni.

Mihajlov professzor a FID feladataiként a következő területeket jelölte meg: bibliográfiai cédulák és annotációk nemzetközi szabványának kialakítása; a fonetikus és a betűszerinti átírás területén szabványok alkotása, a dokumentum-másolási eljárások tanulmányozása.

Az elnök köszönetet mondott Mihajlov professzornak rendkívül érdekes hozzászólásáért. Rövid szünet után az ülés folytatódott.

A dokumentációs központok nemzetközi együttműködése és munkájuk egyeztetése.

Mr. Dan FINK (az Építészeti Dokumentáció Dán Nemzeti Központjának igazgatója) arra mutatott rá felszólalásában, hogy a dokumentációs központoknak különböző képzettségű felhasználók igényeit kell kielégíteni. Az építészeti dokumentáció terén különböző szempontok érvényesülnek a tervezés és a megvalósítás tekintetében.

Az Építészeti Kutatás, Vizsgálatok és Dokumentáció Nemzetközi Tanácsa (International Council for Building Research, Studies and Documentation, /CIB/) szervezetében, amelyet 1950.-ben hoztak létre, az anyagot nemzeti szinten gyűjtik egybe, azután a CIB közreműködésével nemzetközi szinten koordinálják. E program végrehajtásával kapcsolatban az a vélemény alakult ki, hogy a tudományos és műszaki tájékoztatási anyag kicserélésének legfontosabb eszközei a kivonatok. Ez idő szerint már 17 ország dokumentációs központjai, illetve bizottságai vesznek részt a közös munkában.

Mivel az építészeti irodalom szakozására az ETO-t használják fel, 1952-ben egy közös CIB-FID bizottság, a Nemzetközi Építészeti Szakozó Bizottság (International Building Classification Committee /IBCC/) létesült. A szakozók eligazítására 1955-ben lerövidített Építészeti Osztályozás (Abridged Building Classification /ABC/) címen szabályzatot tettek közzé, amelyet azóta 14 nyelvre lefordítottak. Egyre növekvő száma intézet, társulat, hivatalos szerv és kiadó használja az ETO-t, - ennek következtében egyre javul a tájékoztatási anyag felhasználhatósága.

Az ETO azonban elégtelennek bizonyult az anyag rendezésének (filing) céljaira, éppen ezért 1957-ben az IBCC a besoroló rendszerek vizsgálatára programot indított el, azzal a céllal, hogy olyan új rendszert alakítsanak ki, amelyet az ETO-val párhuzamosan lehet majd felhasználni. Eddig mintegy 70 naprakész besoroló rendszert vizsgáltak meg, a kitűzött tervet azonban még nem hajtották végre.

Az ABC-t arra irányuló kísérletnek is lehet tekinteni, hogy - az ETO-nak mint kulcsnak felhasználásával - több nyelvű szótárt lehessen majd belőle kifejleszteni.

A Dán Építészeti Dokumentációs Bizottság - mint uttörő tervvel - olyan referálólappal (digests) közzétételével indította el munkásságát, amely idegen folyóiratok rövidített cikkeit tartalmazza; ezt abból a célból teszi, hogy a pusztán kivonatok útján nyújtott tájékoztatást kiegészítse.

A továbbiakban beszámol a tudományos tájékoztatásról Washingtonban, a múlt év végén tartott konferencián E. PIETSCH professzornak a Frankfurt am Main-i Gmelin Intézet igazgatójának előadásáról.

Pietsch előadásainak teljes szövegét - és a washingtoni konferenciával kapcsolatos egyéb beszámolót is - a Könyvtári Figyelő következő számában közöljük.

+ + + + +

+ + +

dr. Ranganathan (India) felszólalásában a szabványosítás kérdésével kapcsolatban, amelyre Mihajlov professzor tért ki, megemlítette, hogy ennek rendezése már meg is indult a Nemzetközi Szabványügyi Szervezet részéről a FID-dal történő szoros együttműködésben.

Azon véleményének is kifejezést adott, hogy a könyvtári és dokumentációs tevékenységnek az IFLA és a FID körében egymással szorosabb kapcsolatban kell a jövőben végbemenniük.

Eredeti cím: 24th Conference of FID, Washington D.C. Report on the Program Meeting on November 22nd.

Megjelent: Revue de la Documentation. 1959. 26. vol. 1.no. 10-12.p.